

ДО
ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ
Г-Н РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕЗИДЕНТ,

На 29 януари 2015 г. Висшият съдебен съвет взе решение да предложи на Президента на Република България г-н Лозан Йорданов Панов за председател на Върховния касационен съд.

В решение № 2 от 2002 г. на Конституционния съд се приема, че предложението на Висшия съдебен съвет до президента за назначаване на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията осъществява взаимодействие между два конституционно определени органа на държавата с оглед изключително значимите публични функции, които лицата изпълняват.

Според Решение № 13 от 1996 г. на Конституционния съд, волята на президента при издаване на указа за назначаване на ръководителите на висшите ведомства на съдебната власт е поставена в зависимост от волята на „специфичния кадрови администриращ орган на съдебната власт“, за да бъде гарантирана независимостта на съдебната власт. Желанието на конституционния законодател е да се ангажира отговорността на Висшия съдебен съвет за предложената кандидатура и в същото време да се получи, респ. наложи, съгласуваност с президента, чиито съображения при отказ да изпълни първото предложение на Висшия съдебен съвет биха могли да повлияят на този орган за повторното предложение.

В същото решение е посочено, че правомощието на президента по чл. 129, ал. 2 от Конституцията е израз на дискреционна власт. Това означава, че в обхвата на преценката се включва законосъобразността и

конституционосъобразността на проведената от Висшия съдебен съвет процедура за избор на председател на Върховния касационен съд.

Позволяваме си да припомним практиката на Конституционния съд, тъй като предстои да съобразите особеностите на проведения тази седмица избор за председател на Върховния касационен съд. Именно чрез демократичната практика на конституционните Ви правомощия ще се утвърди съдържанието и границите на споделената Ви отговорност при назначаване на председателите на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор.

Според нас най-съществените въпроси, които подлежат на оценка сега, са дали беше спазено конституционното изискване за провеждане на тайно гласуване, дали беше осигурена равнопоставеността на кандидатите, след като процедурата беше спирана, а срокът за представяне на концепция удължаван, без да има такива възможности в обявените правила, дали са убедителни и прозрачни мотивите, които определят взетото решение. Проведеното гласуване с електронната система на Висшия съдебен съвет не осигурява тайната на вота. Съветът избра този начин за гласуване само ден след обявяване на доклада на Европейската комисия по механизма за сътрудничество и проверка, в който електронната система се критикува за това, че не осигурява по адекватен начин тайната на гласуването и се подчертава, че съществуват “опасения, че на практика е възможно да се види как гласува всеки от членовете”. Посочва се също, че “самата система очевидно никога не е била подложена на IT одит, който да гарантира, че от техническа гледна точка е надеждна по отношение на външна намеса” (Технически доклад: стр.4 и стр. 5). От друга страна, дискусията, проведена от Висшия съдебен съвет непосредствено преди гласуването, няма характер на мотиви към взетото крайно решение. Изложените от отделните членове на Висшия съдебен съвет съображения и фактите, които ги подкрепят, не съответстват на резултата от гласуването.

Не оспорваме правото на Висшия съдебен съвет да извърши своя избор, но считаме, че дължи да стори това по убедителен начин. Факт е, че състезанието за длъжността на председател на Върховния касационен съд и конкуренцията на идеи нямат традиция в България. Недоумение обаче буди

устойчивото несъгласие на мнозинството в колективния орган да ползва добрите практики, за да легитимира убедително предпочетения кандидат.

Висшият съдебен съвет отказа да изготви и да обяви предварително качествата, които следва да притежава личността, заслужаваща доверието на кадровия орган. Вярваме, че това бе повече от наложително както за утвърждаване на образа на председателя на Върховния касационен съд, олицетворяващ преобладаващата част от съдийското съсловие в страната, така и за да послужи като основа за сравняване постиженията на конкуриращите се кандидати. При липсващ профил на необходимия кандидат и според практиката на Върховния административен съд тайният вот трябва да бъде основан на споделени в рамките на обсъждането тези, които логически обуславят взетото решение. От изявленията на членовете на Висшия съдебен съвет в процеса на изслушване не стана ясно кои са конкретните качества, мотивирали мнозинството да предпочете избрания кандидат. Считаме за особено тревожно, че напълно беше игнорирана съдийската подкрепа за единия кандидат, което е в рязко противоречие с основополагащите принципи, върху които се гради самоуправлението на независимата съдебна власт.

Притеснително е също, че изборът приключи по прогнозиран в медиите начин, който не се основаваше на явното превъзходство на качествата на единия кандидат, а беше обвързан с политически интереси.

Считаме, че при тези предпоставки повече от наложителна е яснотата за критериите, при които бе направен изборът. Кадровият орган на съдебната власт трябва да легитимира избрания кандидат както в колектива на съответния съд, така и пред всички останали съдии и обществото, а това не беше направено. Отказът на Висшия съдебен съвет да очертае профил за длъжността, отреченият традиционен подход за гарантиране тайната на вота – чрез бюлетини, липсата на изтъкване на действителни преимущества на предпочетения кандидат, създадоха впечатление за непрозрачен избор.

Всичко това поставя принципния проблем как да бъде гарантиран избор, основан изключително на съревнованието на идеи и на доказателства в практиката потенциал на кандидатите.

Конституционната Ви функция в процеса на легитимирането на избория за този пост изисква да повдигнете въпроса за убедителността на избора. Висшият съдебен съвет има политическа (излъчена от Народното събрание) и професионална (излъчена от органите на съдебната власт) квоти. За да бъде назначен председател на Върховния касационен съд, към тяхната воля е необходимо да се добави и волята на държавния глава, който черпи конституционните си правомощия от прекия избор на народа.

Утвърждаването на демократичните ценности на правовата държава налага правомощието на президента по чл. 129, ал. 2 от Конституцията да бъде установено по своя обхват и съдържание. Начинът да се постигне това според нас е като проведете публични консултации и вземете отношение по начина на действие на Висшия съдебен съвет, чието предложение предстои да приемете или отхвърлите.

Съюз на съдиите в България
Борислав Белазелков – председател на УС

Асоциация за европейска интеграция и права на човека
Михаил Екимджиев – председател на УС

Български адвокати за правата на човека
Йорданка Бекирска – председател на изпълнителното бюро

Български институт за правни инициативи
Биляна Гяурова-Вегертседер – директор

Български Хелзинкски комитет
Маргарита Илиева – директор „Правна програма”

РискМонитор
Стефан Попов – изпълнителен директор

От името на вносителите: Борислав Белазелков – председател на УС на ССБ